

בוח א ב ג מ"י פ"ג
מהלכות נזקי ממון
הכלה י' ועין בהשגות
ונמ"מ סמנ עשן סח
טוש"ע ח"מ סי' תיג סעף
ז:

בבב ד מ"י שם ה' יא
טוש"ע שם סעף ג:
ג טוש"ע שם בהג"ה:
נא ד מ"י פ"ו מהלכות
חובל ונזק הכלה ח
סמנ עשן ע טוש"ע ח"מ
ס' שעט סעף ה:
גב ז מ"י שם טוש"ע שם
סעף ז:

רבינו הגנאל

ומתביין עליה כולן
חייבין על נזק גופן
ופטורין על נזקי ממון
ואי לאו אפי' ראשון כו'.
וכיון דאיתוב דור אחר
רבא ראשון חייב בנזקי
שני בין איתוב השני
בגופו שלראשון בין
דאיתוב
שלראשון, שני חייב בנזקי
שלישי אי איתוב בגופה
דשני, אבל איתוב בממון
שלישי לא. האי בירא לאו
אנא כריתיה. פי' גאון
זק"ל, אלא ראשון הוא
דחפרה שתתקל תחלה. פי'
הראשון חייב לשני אם
הזק שני בממון
שלראשון בכליו דאיתוב
כגון אבנו סבינו ומשא
שהניזן ברשות הרבי'
שאם הזק בהן אדם חייב
כדאמרי' לעילא [מח:].
וכל שכן אם הזק השני
(השני) בגופו שלראשון
שהיה לו לעמוד ולא עמד,
ואם איתו יכול לעמוד היה
לו להודיר ולא הודיר.
אבל שלישי בגופו שלשני
חייב השני, שהיה לו
לעמוד או להודיר כמו
שאמרנו ולא עשה לפיכך
חייב, אבל הזק בכליו
שלשני פטור דאמי' ליה
הלא המניח כליו ברשות
הרבי' כאלו כרה בור
ברשות הרבי' וחייב, אלו
הכלים לא השלכתים אני
ברשות הרבי', הראשון

אדם המזיק אע"פ שאינו מזיק צדיקים וכולן חייבין על נזקי גופן כמו אמר מר הוא הניחא לשמואל כו' ומשני כגון שהזקו כלים בכלים והשתא כולן חייבין על נזקי גופן ופטורין על נזקי ממון ע"כ לאו על נזקין קאי דאי קאי אנוקין כדס"ד השתא אי"כ מיירי כשהזקו בממון המזיקין כדמוקי כשהזקו כלים בכלים דאי בגוף המזיק אמאי קאמר דפטורין על נזקי ממון וכיון דהזקו בממון מזיקין איירי אמאי חייב שני כשהזק גוף שלישי בממון והא' היא זירא לאו איהו כרייה אלא אמזיקין קאי וכולן חייבין אנוקין שהזק גופו בין בממון בין בגוף שאפי' גוף שני חייב על ממון שלישי דמטעם שהיה לו לעמוד ולהסירי הו' אדם המזיק וחייב על הכלים אף לשמואל והשתא לא קשה מה שהקשה מאם עמד בעל קורה דכיון שיתחייב לפי המסקנה אין לחוש אם יכול לומר ולטעמין ולשמואל מי ניחא דיש מקומות שאין הש"ס מקפיד ופטורין על נזקי ממון פירושו שזוק ממנו את הכלים אפי' ראשון דפושע הוא דהוה ליה ממנו זור ופטור על הכלים:

בחוטרא דסמיותא. ארז פפא פליג וס"ל לרב זבד דכי פסקה לאורחא כשלדא לא היה ראשון חייב בנזקי שלישי שהיה לו לומר כשראה השני שנפל אצל בחוטרה דסמיותא דהו' צאלכסון כשנתקל הראשון צראה החוטרה ארתו שצא אחר כך ונתקל בסוף החוטרה לא ראהו: ואם

ראשון ודאי פושע הוא שני אגופו מחייב שהיה לו לעמוד ולא עמד אממונו פטור דא"ל האי זירא לאו אנא כריתיה מיטיבי כולן חייבין על נזקי גופן ופטורין על נזקי ממון מאי לאו אפי' ראשון לא לבר מראשון והא כולם קתני אמר רב אדא בר אהבה כולן הניזוקין האי מאי אי אמרת בשלמא אפילו ראשון היינו דקתני כולן אלא אי אמרת לבר מראשון מאי כולן ליתני הניזוקין אלא אמר רבא ראשון חייב בין בנזקי גופו דשני בין בנזקי ממון דשני ושני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו אבל לא בנזקי ממון מ"ט דהוה ליה בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר כל תקלה בבור הוא אלא לרב דאמר אי אפקריה אין אי לא לא מאי איכא למימר לעולם כדאמר מעיקרא ודקשיא לך כולן חייבין תרגמה רב אדא בר מניומי קמיה דרבינא שהזקו כלים בכלים אמר מר אם מחמת ראשון נפלו ראשון חייב בנזקי כולם מחמת ראשון היכי נפיל רב פפא אמר ד' דפסקה לאורחיה כשלדא רב זבד אמר **בחוטרא דסמיותא: ברתני'** ויהי בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך יהיה בעל הקורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה ואם

ה"ג ראשון ודאי פושע הוא שני אגופו מחייב שהיה לו לעמוד ולא עמד אממונו פטור דא"ל האי זירא לאו אנא כריתיה מיטיבי כולן חייבין על נזקי גופן כו' עד מאי טעמא דהוה ליה זור ולא מצינו זור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר כו' אלא לרב מאי איכא למימר סרגמה רב אדא כו'. והכי פירושו ראשון חייב בנזקי שני בין שניזק בגופו של ראשון ובין שהזק בממון של ראשון גופו כדין מזיק וחייב אף על כלים דשני דגופו לא משוינן [ליה] כדן זור וממנו [הוה ליה] בתורת זור וחייב על גוף ז' ופטור על כליו אם הזק ממון בממון פטור דבור חייב בו נזקי אדם דלמרינן לעיל [מח:]: דכי דרשינן שור ולא אדם לענין קטלח אצל לענין נזקין חייב ופטור בו את הכלים ושני חייב בנזקי שלישי כדן מזיק היכא דהזק בגופו של שני אצל לא בנזקי ממון שאם ממנו של שני הזיק את השלישי בגופו אינו חייב אפילו תורת זור אין לו על הקדירות של השני להחייב צמה הזיק ואפילו הזיק בגופו של שלישי: **ס' מה נפשך.** דמשותף לממון של ראשון זור וממנו דשני פטור: אי נתקל פושע הוא. והו' כמשליך תקלותיו צרה"ר משום הכי ממון ראשון חייב: שני נמי נחייב אנוקי שלישי דעביד ממנו לגופו של שלישי: ואי לאו פושע הוא. ואנוס משותף ליה: אפי' ראשון נפטר אפי' אנוקין דזיק בגופו כ"ש בממון: **ראשון ודאי פושע הוא.** דמנפשיה נפל הלך גופו הו' כמזיק ואממונו הוה ליה כורה זור ומחייב מיהא אגופו דשני וקסבר רבא דרבנן לא פליגי עליה דר"מ דנתקל פושע

גיליון הש"ס

רש"י ד"ה ראשון ודאי כו' וקסבר רבא כו'. קשה לי הא רבא אמר ספ"ו דבי"מ האי כי דניה והאי כי דניה הרי דס"ל לרבא דלרי' נתקל לאו פושע הוא מדפטר בש"מ ועי' לעיל דף כח ע"ב מוספות ד"ה אמר רבא דלרבה דסבר דלרי' נתקל פושע ז"ל דהטעם דפטור בש"מ משום תקח"ל אצל רבא דלמר האי כי דניה מוכח דסבר דלרי' נתקל לאו פושע זע"א.

רבינו הגנאל

שנתקל עליו כאלו הוא השליש. והא דרבא ה"ל היא דלית מאן דפליגי עליה ומסקנא כוותיה. אמר מר כולן חייבין על נזקי גופן ופטורין על נזקי ממון. הניחא לשמואל דאמי' כל תקלה בור הוא ולענין קטלח אמ' שור ולא אדם חמור ולא כלין אבל לענין נזיקין אדם חייב וכלן פטורין. אלא הוה בור ואי לא ממוניה ניהו ובשורו הן שחייב בהו ובהו גופו היכי מפיק ליה. תרגמה אבא בר מימי קמי רבינא שהזקו כלין בכלין שיכול להפקידן. פי' כשלדא, כגון שפשט ידיו ורגליו לרוחבה שלדוך ופסקה מלפניו בה אדם, וכן חוטרה דסמיותא, פי' הסומא בגושש במטה שבידו הגה והנה כבדירין [ובא] לצע הרדך.

הוא כדאוקי לעיל [פסג]. אצ"י דמתרמי פליגי אלא צאפקר נזקיו הוא דפליגי אצל נתקל מעצמו פושע הוא לדברי הכל: שני. דנפילתו אנוס הוא אגופו מיהא מיחייב כמזיק צדיקים שהיה לו לעמוד ולא עמד: **אממונו פטור.** לגמרי ואפי' היה לו לעמוד: **דאמר ליה האי זירא לאו אנא כריתיה.** אלא ראשון ומפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס אמרן לעיל (דף כט). **דפטור:** מיטיבי כולן חייבין על נזקי גופן וזיק הממון את אחרים בין בגוף בין בממון: **ופטורין על נזקי ממון.** שהזק ממון את אחרים. וקס"ד השתא דלגמרי פטר לכו אפי' הזיק הממון את גוף חבירו: **מאי לאו אפילו ראשון.** וש"מ נתקל לאו פושע הוא ואגופו הוא דמחייב דהוה ליה לעמוד. ואע"ג דתפילתו אנוס חייב דבגופו לא משוינן ליה דין זור דנימא מפקיר נזקיו אחר נפילת אונס הוא אלא מזיק ממש הוא דלדאם לא הו' זור אצל אממונו פטור: לא לבר מראשון כו': אלא אמר רבא כו'. ע"כ רבא לא חייב הראשון בנזקי ממון שהזיק בשני דלאו פושע הוא ולא חלק בין ראשון לשני אלא בנזקי שהזיק גופו והכי אמר רבא ראשון הו' גופו מזיק וחייב אפילו בנזקי ממון של שני הואיל והיה לו לעמוד אצל שני אפילו היה לו לעמוד לא מחייב כוליה האי כראשון דראשון הו' פושע טפי משני הלך ראשון ודאי הו' מזיק ושני מיסתיה אי משותף ליה לגופיה זור וחייב על נזקי גופו של שלישי אצל לא בנזקי ממון דלא מצינו זור שחייב בו את הכלים וצרייתא דקתני כולן חייבין על נזקי גופן דמשמע אפילו שני כגון שהזיק את גופו של שלישי: **הניחא לשמואל.** איכא למימר דגופו של שני אית ליה תורת זור: אלא לרב דאמר. אי לא אפקריה לא הוה זור בשלמא ממון איכא למימר דמפקיר איניש אלא גוף מי מפקיר: **סרגמה רב אדא בר מניומי.** לצרייתא דלעיל כגון שהזקו כלים בכלים ולעולם מילתיה דרבא כדהוה שמעינן ליה מעיקרא דגופו דראשון ושני הוה כמזיקין צדיקים וחייבין על הכל ואפילו לשמואל דאמר דמידי דלא אפקריה הו' זור ה"מ בממון אצל בגופו אדם הוא ולא זור וחייב על נזקי כלים. וממנו של ראשון לשמואל בין אפקריה בין לא אפקריה הו' זור ולרב אי לא אפקריה חייב בכל ואי אפקריה הו' זור דנתקל מעצמו פושע הוא. וממנו של שני פטור אף על נזקי גוף השלישי דזק המופקר על ידי אונס הוא וא"י לא אפקריה שורו הוא וטפח באפיה שהרי אנוס הוא. ומילתיה דרבא מתוקמא בין לרב בין לשמואל. ודקשיא לך צרייתא דקתני שאפילו ראשון ממנו פטור היינו היכא דהזקו כלים דשני בכליו דראשון דמיפטר משום דבור יניהו ולא חייב בו את הכלים ולרב צדאפקריניהו ולשמואל אפילו לא אפקריניהו והכי קתני כולן חייבין על נזקי שמוזק גופו ואפילו הזיק כלים דגופו דלדאם מזיק הוא ופטורין על נזקי ממון אם הזיק ממון את כלי חביריהו דאפילו ממון הראשון טפי מצבור לא משותף ליה שאין לך פושע יותר מכורה זור ופטור בו את הכלים אצל הזיק ממנו את הגוף יש מהן חייב יש מהן פטור ראשון חייב ושני פטור. וגירסא הכי איתא אמר רבא ראשון חייב בנזקי שני בין בנזקי גופו בין בנזקי ממון שני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו אצל לא בנזקי ממון מה נפשך אי נתקל פושע הוא שני נמי ליחייב ואי נתקל לאו פושע הוא ראשון נמי ליפטר ראשון ודאי פושע הוא ושני אגופו מיחייב דהוה ליה לעמוד ולא עמד אממונו פטור דאמר ליה האי זירא לאו אנא כריתיה. ולא גרסינן הכא דהוה ליה זור כו' עד לבר מראשון והא כולן קתני כו' עד שני חייב בנזקי שלישי בנזקי גופו ולא בנזקי ממון דהוה ליה זור כו' ולא גרסינן הכא האי זירא לאו אנא כריתיה וכו': **כשלדא.** כצבילה המושלכת למעבר הדרך ברחבה וממלאה את כל הדרך. שלדא נצילה כדלמרינן בעלמא שלדו קיימת (גדה דף כח). **כחוטרא דסמיותא.** כמקל של קומין שמגשש הסומא בו ופעמים שהוא מושיטו לרוחב הדרך ומגשש: **ברתני'** זה צא בחביתו כו'. ופגע זה צוה: **פטור.** שלשניהם רשות להלך: היה בעל קורה ראשון כו' פטור. שזה מהלך דכרשכו והוא מיהר ללכת: **גב' תרוייהו**